

EDUSKUNNAN
TALOUSVALIOKUNTA

Helsingissä

17 päivänä marraskuuta 1987

Lausunto n:o 1

Sosiaalivaliokunnalle

Sosiaalivaliokunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt 4 päivänä marraskuuta 1987 talousvaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 129 laeiksi sairausvakuutuslain, kansanterveyslain 14 §:n, kansanterveyslain voimaannaposta annetun lain 3 §:n ja lasten kotihoidon tuesta annetun lain 6 ja 7 §:n muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuuluttavina nuorempi hallitussihteeri Anja Kairisalo ja erikoistutkija Matti Toiviainen sosiaali- ja terveysministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Mikko Vienonen ja apulaisosastopäällikkö Helmer Nordling lääkintöhallituksesta, osastopäällikkö Kaarina Ronkainen ja osastopäällikkö Antti Arola kansaneläkelaitoksesta, osastopäällikkö Jyrki Kivistö Suomen Kaupunkiliitosta, apulaisosastopäällikkö Aulis Vintturi Suomen Kunnallisliitosta, jaostopäällikkö Erik Nylund Finlands svenska kommunförbundet, asiamies Johan Åström Suomen Työntantajain Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Liiketyöntantajain Keskusliitosta, asiantuntijalääkäri Markku Toropainen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, työsuojelusihteeri Katriina Perkka Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, osastopäällikkö Keijo Hyvönen Maataloustuottajain Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Teuvo Tuominen Suomen Hammaslääkäriliitosta ja puheenjohtaja Matti Ylikoski Suomen Teollisuuslääketieteen Yhdistyksestä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan korotettavaksi sairausvakuutuslain mukaisia vakuutetun itsensä suoritettavia osuuksia tutkimus-, hoito-, lääke- ja matkakustannuksista sekä alennettavaksi kansaneläkelaitoksen työterveyshuollon järjestämisestä suorittamia korvauksia. Vakuutetun maksumien matkakustannusten omavastuuosuuksien saavutettua 500 markan yhteismäärän kalenterivuodessa korvattaisiin matkakustannukset kokonaisuudessaan. Eräissä tapauksissa otettaisiin huomioon myös ne matkakustannukset, jotka ovat jääneet alle omavastuun rajan.

Sairausvakuutuslain ja kansanterveyslain voimaannaposta annetun lain muutoksilla ulotettaisiin hammashuollon maksuttomuus tai alennetut maksut taikka sairausvakuutuskorvaus koskemaan vuonna 1960 ja sen jälkeen syntyneitä. Sairausvakuutuslain perusteella ehdotetaan vakuutetulle korvattavaksi suun ja hampaiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidosta nykyisen 60 %:n asemesta 90 % häneltä peritystä palkkiosta, kuitenkin enintään vahvistetun taksan mukaisesta määrästä.

Kunnat ja kuntainliitot korvaisivat sairausvakuutusrahaston kustannukset, jotka ovat syntyneet nuorten vakuutettujen järjestelmällisen hammashuollon kustannuksista ja saisivat maksaansa korvaukseen valtionosuutta.

Vanhempainrahakautta ehdotetaan pidennettäväksi 60 arkipäivällä silloin, kun lapsia syntyy samalla kertaa useampia kuin yksi. Lasten kotihoidon tuesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi yhteensovittusääntöjen osalta vanhempainrahakauden pidennysaikaa vastaavasti.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin vuoden 1988 alusta. Vanhempainrahakauden pidennys tulisi kuitenkin voimaan siten, että se koskisi raskauksia, joissa laskettu synnytysaika on 1 päivänä huhtikuuta 1988 tai sen jälkeen. Hammashuollon piiriin laajentamista koskevat säännökset tulisivat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1988.

Esitys liittyy valtion vuoden 1988 tulo- ja menoarvioesitykseen.

Valiokunta on rajoittanut lausuntonsa koskemaan omaa toimialaansa.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena terveyskeskusten järjestämisen hampaiden tutkimuksen ja ehkäisevän hoidon laajentamista uusiin ikäluokkiin sekä oleskelupaikkakunnan opiskelijoihin ja merimiehiin. Vastaavasti tarkoituksenmukaista on sairausvakuutuslain nojalla korvattavan hammashuollon laajentaminen ja korvaustason nostaminen.

Kuntien osallistuminen sairausvakuutuslain mukaan korvattavan hammashuollon kustannuksiin merkitsee uuden periaatteen ulottamista sairausvakuutukseen, joten asian terveystaloudellisia vaikutuksia on seurattava. Seurannassa on kiinnitettävä huomiota maksujärjestelmän vaikutuksiin kuntien toimiin hammashuollon kehittämiseksi muun muassa siinä suhteessa, miten kuntien päätösvallasta riippumattomasti järjestetyn potilaitten hoidon aiheuttamat kustannukset vaikuttavat kuntien talouteen ja hampaita koskevan terveydenhuollon järjestämiseen. Samoin on valiokunnan käsityksen mukaan syytä seurata, aiheuttaako uusi maksatusjärjestelmä tarpeetonta maksuliikennettä ja selvitystyötä hammashuollon osalta. Valtion ja kuntien taloudellisia suhteita koskevat asiat tulee lisäksi käsitellä järjestelyasiakirjaneuvotteluissa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että sairausvakuutuskorvausten pohjana olevat vahvistetut taksat nostetaan lähemmäs todellisia taksoja.

Matkakustannusten omavastuun kasautuminen kohtuuttomasti monilapsisiin perheisiin tulee ottaa huomioon käytettäessä lakiin sisältyvää harkintavaltaa.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Laurila ja jäsenet Andersson, Antvuori, Dromberg, Huuh-

Työterveydenhuollolla on erityistä merkitystä ennalta ehkäisevän terveydenhuollon järjestämisessä. Näin ollen on valiokunnan mielestä seurattava työterveydenhuollon korvausprosentin alenuksen vaikutusta sairausvakuutuksen menoihin. Vaikutuksena voi valiokunnan käsityksen mukaan toisaalta olla ennalta ehkäisevän työn heikkenemisestä johtuvaa kustannusten lisäystä ja toisaalta työnantajien vapaaehtoisesti järjestämän työterveydenhuollon vähenemistä. Pienten työpaikkojen ja omaa työtään tekevien työterveydenhuollon järjestämiseen on myös kiinnitettävä riittävää huomiota.

Edellä esitettyyn viitaten ja hallituksen esityksen perustelujen nojalla talousvaliokunta kunoittavasti ehdottaa,

että sosiaalivaliokunta mietintöönsä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty, ja

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

tanen (osittain), Ikonen, Jouppila, Kauppinen, Lapiolahti, J. Roos ja Wasz-Höckert sekä varajäsenet Joenpalo ja Louvo.

Eriävä mielipide

Emme ole voineet kaikilta osin yhtyä valiokunnan lausuntoon, joka koskee hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, kansanterveyslain 14 §:n, kansanterveyslain voimaannaposta annetun lain 3 §:n ja lasten kotihoidon tuesta annetun lain 6 ja 7 §:n muuttamista.

Katsomme, että sairausvakuutuslain 10 §:ää ei tule muuttaa niin, että säännöksessä mainittujen matkakustannusten omavastuuosuutta nostetaan 15 markasta 25 markkaan. Matkakustannusten omavastuu tulisi säilyttää tässä kohdin nykyisellään. Matkakustannusten omavastuuosuuden korottaminen on epäoikeudenmukainen niitä kohtaan, jotka asuvat kaukana terveydenhoidon palveluista. Katsomme, että alle 18-vuotiaiden osal-

ta ei matkakustannusten omavastuuosuutta tule periä lainkaan. Muilta osin sairausvakuutuslain 10 §:n muuttamisesta meillä ei ole huomauttamista.

Katsomme edelleen, että sairausvakuutuslain 29 §:ssä tarkoitetusta työterveyshuollosta tai muusta terveydenhuollosta korvattavaa osuutta ei tule alentaa nykyisestä. Kantamme perustuu siihen, että työterveyshuollolla on tärkeä merkitys työssä käyvän väestön terveydenhoidon kannalta. Korvausprosentin alentaminen vaarantaa asian tuntijoiden käsityksen mukaan työterveyshuollon kehittämisen. Erityisesti itsenäisten yrittäjien kohdalla työterveyshuollon kehittäminen vaarantuu, koska nämä ovat vasta liittymässä järjestel-

män piiriin. Näin ollen valiokunnan olisi tullut lausunnossaan ehdottaa, että sairausvakuutuslain 29 §:n muuttamista koskevalta osin hallituksen esitys tulisi hylätä.

Valiokunnan olisi tullut lisäksi lausunnossaan ehdottaa, että kansaneläkelain 59 §:n ja kansanterveyslain 14 §:n muuttamista koskevat ehdotukset hylättäisiin. Hallitus esittää, että hammas-

huollon palveluissa terveyskeskus voisi käyttää yksityisten hammaslääkärien palveluita ja että kunnat maksaisivat tästä sairausvakuutusrahaan korvauksen. Hallituksen esitys on huonosti perusteltu ja poikkeaa koko kansanterveystyön nykyisestä toteutusjärjestelmästä eikä sisälly vastavalmistuneeseen sairausvakuutuksen kehittämistoimikunnan mietintöön.

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 1987

Pirkko Ikonen
Riitta Kauppinen

Jorma Huuhtanen
Claes Andersson

